

Kjetil Sander presenterer:

estudie.no

Dataanalyse

**Hva er en dataanalyse og hvordan
gå frem for å gjennomføre en
dataanalyse av det innsamlede
datagrunnlaget fra en
feltundersøkelse?**

Skrevet av:
Kjetil Sander

Utgitt av:
eStudie.no

Revisjon:
1.0 (Sept. 2017)

Innhold

1 Dataanalyse	6
1.1 Hva er en dataanalyse?	6
1.2 Faktorer som avgjør analysearbeidet	6
1.2.1 Datainnsamlingmetode	7
1.2.2 Utvalget	7
1.2.3 Målinger	8
1.2.4 Andeler og tellinger	8
1.2.5 Samvariasjon	8
1.2.6 Variablene	8
1.3 Frekventativ statistikk	9
1.3.1 Bayesisk statistikk	11
1.4 Arbeidsmodell for dataanalysen	12
1.4.1 Koding og registrering	13
1.4.2 Tabulering	15
1.4.3 Sammenhenger	15
1.4.4 Statistisk inferens	15
1.4.5 Tolkning og kontroll	15
1.4.6 Kontroll/feilkilder	16
1.5 Den analytiske vitenskapelige metode	18
1.6 Kategorisering, koding og indekseringsspråk	19
1.6.1 Slektskap (generiske forhold)	20
1.6.2 Partitive forhold	20
1.6.3 Kategorier	20
1.7 Inndelingskriterier for dataanalysen	21
1.8 Antall kategorier	23
1.9 Protokoll, ordningsobservatorer og notasjon	24
1.9.1 Ordnet rekkefølge	24
1.10 Synkron- eller diakron analyse?	24
1.10.1 Hva er forskjellen mellom en synkron- og diakron analyse?	25
1.10.2 Synkron analyse	25
1.10.3 Diakron analyse	25
1.10.4 Start med en diakron analyse	26
1.11 Prinsipper for situasjonsanalysen	26
1.11.1 Avslutt med en synkron analyse for å punktbelyse de kritiske suksessfaktorene	27
1.12 Analyseteknikker for dataanalysen	28
2 Univariat analyse og deskriptiv statistikk	29
2.1 Populasjonens størrelse	30
2.2 Utvalgets størrelse	31
2.3 Fordelingsanalyse	31
2.4 Frekvensfordeling	32
2.5 Datamatiser	34
2.6 Grafiske fremstillinger	34
2.7 Utvalget/stikkprøvens midtpunkt (Median, gjennomsnitt og modus)	35
2.7.1 Median	35
2.7.2 Gjennomsnitt	37

2.7.3	Modus (typetall)	39
2.7.4	Forholdet mellom median, snitt og typetall.....	41
2.8	Variasjonsbredde i utvalget (stikkprøven)	42
2.8.1	Avkortet spredning og interkvartil variasjonsbredde.....	44
2.8.2	Interkvartil variasjonsbredde.....	45
2.8.3	Modalprosent.....	45
2.9	Prosentil og kvartil	45
2.9.1	Nedre kvartil	47
2.9.2	Øvre kvartil	48
2.9.3	Kvartilbredde	49
2.9.4	Kvartilavvik.....	49
2.9.5	Videoforklaring.....	49
2.9.6	Eksempler fra Wikipedia.....	49
2.10	Standardavvik og varians	50
2.10.1	Formler	52
2.10.2	Utvalgsvariens	54
2.11	Populasjonsvariens.....	54
2.11.1	Standardavviket for utvalget/stikkprøven beregnes slik:.....	55
2.12	Skjevhet og normalfordeling	56
2.12.1	Høyreskjev fordeling	57
2.12.2	Symetrisk fordeling	58
2.12.3	Venstreskjev fordeling.....	58
2.12.4	Sentralgrenseteoremet – normalfordelt	59
2.12.5	Standard normal distribusjon	61
3	Bivariat analyse.....	62
3.1	Krysstabulering og marginalfordeling.....	63
3.2	Epsilon - et mål for samvariasjonens styrke og retning	64
3.3	Parallell plott og trend.....	65
3.3.1	Parallele trender	66
3.3.2	Analoge trender	66
3.3.3	Avhengige trender	66
3.3.4	Serie – trender	67
3.3.5	Kryssende trender.....	67
3.3.6	Motstridende eller sprikende trender	67
3.3.7	Resultattrender.....	67
3.3.8	Hierarkiske trender – Sumtrender	68
3.4	Trender og trendforlengelse (kurvefremskrivning)	68
3.4.1	Metode for trendforlengelse og kurvefremskrivning.....	69
3.4.2	Beregninger og trendforlengelse	73
3.5	Gruppegjennomsnitt	74
3.6	Mediandifferanse	75
3.7	Mann - Whitney observator.....	76
3.7.1	Sammenligning av to medianer	78
3.8	Parvise sammenligninger	80
3.8.1	Fortegnstest	81
3.8.2	Wilcoxon's tegnrangetest	83
3.9	Korrelasjon og kovarians.....	87
3.9.1	Kovarians	87
3.9.2	Teoretisk kovarians	87
3.9.3	Empirisk kovarians.....	88

3.9.4	Korrelasjon	89
4	Multivariat analyse.....	92
4.1	Multivariate metoder.....	96
4.1.1	Multippel regresjonsanalyse.....	96
4.1.2	Conjoint analyse	96
4.1.3	Faktoranalyse.....	96
4.1.4	Clusteranalyse.....	97
4.2	Multippel regresjon.....	98
4.3	Diskriminantanalyse.....	101
4.4	Clusteranalyse	102
4.5	Faktoranalyse	103
4.5.1	Eksplorerende og konfirmerende faktoranalyse.....	104
4.5.2	Egenverdi	105
4.5.3	Kommunalitet	105
4.5.4	Ortogonal og oblikk rotasjon.....	105
5	Sannsynlighet	106
5.1.1	Subjektiv sannsynlighet.....	107
5.1.2	Sannsynlighet som populasjonandel.....	107
5.2	Utfall og utfallsrom.....	109
5.3	Stokastisk forsøk.....	109
5.4	Utfallsrom.....	109
5.4.1	Enkeltutfall	109
5.4.2	Hendelse	109
5.4.3	Diskrete og kontinuerlig utfall.....	110
5.4.4	Stokastiske variabler.....	110
5.4.5	Begivenhet	111
5.4.6	Gunstige- og antall mulige utfall.....	111
5.5	Sannsynlighet som relativ hyppighet (de store talls lov).....	114
5.6	Union	115
5.7	Uniform sannsynlighet.....	115
5.8	Sannsynligheten av et snitt	116
5.9	Venndiagram.....	117
5.9.1	Krysstabell	118
5.9.2	Komplementære hendelser	118
5.9.3	Union	119
5.9.4	Snitt.....	120
5.9.5	Disjunkte hendelser	120
5.9.6	Oppsummering.....	121
5.10	Betinget sannsynlighet	121
5.11	Kombinatorikk	126
5.12	Permutasjoner og kombinasjoner.....	126
5.12.1	Permutasjoner med repetisjon (tilbakelegging)	128
5.12.2	Permutasjoner uten repetisjon (tilbakelegging)	128
5.12.3	Kombinasjoner uten repetisjon.....	129
5.12.4	Kombinasjoner med repetisjon	130
5.12.5	Enumerativ kombinatorikk	131
5.13	Aksiomatisk definisjon av sannsynlighet.....	133
6	Hypoteseprøving.....	134
6.1	Teori/problemstilling	136
6.2	Operasjonalisering	136

6.3 Signifikansnivå	136
6.4 Metode for hypoteseprøving	137
7 Generalisering.....	139
7.1 Tilfeldig variasjon	140
7.2 Estimering	141
7.3 Konfidensintervall	142
7.3.1 Feilsannsynlighet.....	144
7.3.2 Konfidensnivå	144
7.4 Trangere konfidensintervall.....	145
7.4.1 Tosidig konfidensintervall.....	145
7.4.2 Ensidige konfidensintervaller	149
7.4.3 Venstre grense intervall.....	150
7.4.4 Høyre grense intervall	150

1 Dataanalyse

Når dataene er samlet inn, kodet og organisert kan vi begynne dataanalysen som skal lede frem til at vi finner svaret på vår problemstilling.

1.1 Hva er en dataanalyse?

Dataanalyse kan defineres som:

"Systematisk bearbeiding av innsamlet informasjon"

Dataanalysens formål er å kategorisere de innsamlede dataene slik at vi kan beskrive og analysere det vi har funnet.

- **Hva karakteriserer dataene?**
- **Finnes det mønstre og/eller relasjoner?**
- **Kan sammenhengen mellom variabler skyldes mellomliggende årsaksforhold?**

Dataanalysens mål er å forenkle datamengden slik at det blir mulig å besvare undersøkelsens problemstilling ved å se på det innsamlede datamaterialets bakenforliggende mønstre og relasjoner.

1.2 Faktorer som avgjør analysearbeidet

Den viktigste enkeltfaktoren som avgjør analysevalget er **problemstillingen**. Dette fordi analysens formål er å løse problemstillingen forskningsprosjektet bygger på. Deretter vil faktorer som **tid, penger, kunnskap og ressurser** styre analysevalget i stor grad.

Etter at vi har tatt hensyn til overstående faktorer, vil de innsamlede dataene i seg selv avgjøre hvilke analyser vi kan gjøre. Når det gjelder det innsamlede datamaterialet vil **datainnsamlingmetoden, utvalget** og variabelens **egenskaper** og **målenivå** vil være de største begrensningen for hva slags analyse som kan foretas.